

Елисавета Багряна

Х Е М У С

ЕЛИСАВЕТА БАГРЯНА ЗВЕЗДА НА МОРЯКА

chitanka.info

SOS

*В този век на бетона, машините и радиото,
на главоломните рушения и луди дирения,
на хаоса и неизбистреното утре,*

*в тази страна — праг между Изтока и Запада,
кръговрат на войни и бедствия,
дето хората живеят за кора хляб и педя земя,*

*какво е нашата безполезна лирика, мои братя?
— Жалкия вой на бездомните псета към луната...*

*Така и ние ще издъхнем някоя нощ прокълнати
и ще ни смете на утрото автоматичната метла,
когато ранните петли пробудят градове и села...*

*Но криви ли сме ние, че сме родени не вчера или утре
— а днес,
не под западните сини светлини на живака,
не под екзотичните лъчи на тропика на Рака —
а тук, дето всички ветрове платната ни надуват
и се кръстосват разноцветни знамена?*

*Криви ли сме, че в нашата балканска кръв плуват
белите атоми на славянския сантиментализъм
и червените — на примитивните татарски
племена?*

*Ето: ние сънуваме милионнотонните
транзатлантически параходи
и океанските пълноводия.*

*Тачим
стоетажните нюйоркски небостъргачи.*

*Мечтаем под песента на аеропланните перки,
танцуваме в ритъма на запалените мотори,
пред отворените предаватели вдъхновено говорим —
и заспиваме под успокоителните „ОК“,
идеци от австралийските колонии...*

*Но в устата си усещаме още вкуса на дивия лов
и аромата на горска мед.
Душата ни се отваря в топлите нощи по сенокос,
изпразненото ни сърце намира още мъка за
изгубената любов,*

*когато — друсани по неравния планински път,
под едрите юлски звезди,
сред светулките и пеещите щурци
и уханията на зрелите полски треви —
отиваме към шумящите балкански гори,
към поваления селски плет,
да излеем умората си в тихия бащин кът
и скръбта си в топлия майчин skut...*

*И ето защо казвам: — Ще умра доволна и без болка,
ако успея, като жена и поетка,
да разкрия пред света сърцето си, поне толкова,
колкото младото жълто канарче в телената клетка
над главата ми в ресторанта,
в паузите, когато си почива джазбанда!...*

БЪДНИК

1

*РАЗТВОРИ СЕ пак, сърце замряло,
като цвят, разцъфнал в късна есен...
Мъката, що в тебе се е сбрала,
може би ще стане малка песен.*

*Малка, светла коледарска песен,
дето хлопа с блага вест на прага
и затопля погледа унесен,
и на устните усмивка слага.*

*Може би поне една-едничка
ще смири тя несмирима рана.
И тогава ще забравиш всичко,
и самичко ти ще бъдеш сгряно.*

2

*ДУШАТА НЕ СЕ УМОРЯВА да вярва и чака.
Макар приневолен и приживе сам се оплакал,
макар от безумства, и чужди и свои, сломен —
ти чудо не смееш да молиш от бъдния ден,*

*— народе мой, с малките, пръснати къщици бели,
затрупани в сняг и от старост се доземи свели,
народе мой, с тежките стъпки и груби ръце,
с навъсено чело и тъмно от грижи лице,*

*през тази нощ, челяд събрал на вечеря оскъдна,
запалили в огнището пак обичайния бъдник,
кадиш ти из къщи — трапезата, одъра бял*

и хляба в нощвите, що сам си и жънал, и сял...

*И нека те бурите брулят и в шемет уплитат,
от тях ще излезеш ти още по-твърд и изпитан.
Спокойно вратата на бъдния ден отвори —
на свода звездата ти утринна вече гори!*

3

*НАКЪДЕТО очи да обърнеш,
все това е небе притъмняло,
все това — неизбродното стърнище —
и над него виелица бяла.*

*Под сукмана си беден, одърпан
възнеш ти, мъченица-жена,
изпод черната вързана кърпа
капят сълзи една по една.*

*Ще намериш ли нейде защита?
Кой ще вдигне ръката си пръв?
Аз не знам, но аз знам, че преситена,
и земята не ще вече кръв...*

*А когато отмине бедата
и повдигнеш ти бодро глава,
ще запоят след тебе стадата
и узрелите златни нивя.*

*И ще види светът тази млада
тази румено здрава жена,
за която приготвил бе кладата —
твоя лик — моя родна страна!*

50 ГОДИНИ ОТ СМЪРТТА НА БОТЕВ

*Изпълни се пророчеството твое — жив си ти
и ще живееш винаги в сърцата млади и горещи,
с безсмъртната лъча на подвига смъртта си
осветил,
единствен лик, пред който всички ние палим свеци!*

*Безволие когато угаси надеждния светлик
и безвяра ни налегне като гробен камък,
пред нас възстава твоят образ — мощен и велик —
в очите с повелителен и гордо-гневен пламък.*

*И леко дишаме, и гледаме Балкана тъмносин,
и чуваме жътварките в безкрайните долини,
и любим страстно, както някога си любил ти един,
и твърдо вярваме, и знаме: няма да загине
народът, който е родил такъв поет и син!*

**ОТ РАЗНИ БРЕГОВЕ. ПАРИЖ — ВЕНЕЦИЯ
(1928–1929)**

ПРЕЛЮДИЯ

*Усецам те и в топлите си длани,
и в бликналите сълзи, и в смеха нечакан.
Познавам те: пътеките ти са постлани
със капки кръв и сълзи недоплакани...*

*Донякога, и няма да е късно,
ще тръгна пак сама със своята несрета.
Но днес — гори, носи ме, пей ми непрекъснато
ти, радост, пратена ми от небето.*

*Когато спрат на мене — топло вгледани,
едни очи, така невинни и унесени —
в гърдите ми се затопяват преспи ледени
и в ручей зазвучава млада песен...*

*И пак обиквам и света, и хората,
и черният им труд, и празните надежди.
И вярвам пак във този, който бди отгоре,
и с промисъл съдбите ни нарежда.*

ДА МОЖЕ...

*Да може все така, с притиснати чела,
безспирно към безкрая да ни отнася трена,
когато синкав дим се стеле над селата
и къра в топли пари заспива уморен.*

*Да може все така шумът на колелата
да ни унася леко, един на друг склонени,
а вън на пролетта прозирните була
въздушно да обвиват леса раззеленен...*

*Да може все така, в последния ми ден,
да бъдеш ти до мене — любим, другар и брат,
забравила бих аз натрупаните мъки —*

*горчивите утайки, останали у мен
от всичките ми прежни и срещи, и разлъки,
от целия живот на тоя странен свят.*

ЛАВИНА

*Аз няма нищо да говоря
и нищо няма да те питам.
Говори доста твоя поглед морен
и твоето лице изпито.*

*В гнета на безизходност пълна
безумна любовта ни пламна
и ний оставихме да ни погълне
мигът на радостта измамна.*

*И в треската, що ни убива,
като слепци в нощта се дирим
и по-невъзвратимо ни опива
вихрушката, която свири...*

*И нека тътне помежду ни,
да рухна бялата лавина,
смъртта с любов ще ни целуне
там долу, в бездната раззинала.*

ЕСЕННА ПЕСЕН

*Дали да сегна да откъсна
последния останал лист
на тази есен късна?
О, дни, изнизани мъниста,
в калта на пътищата разпиляни,
и вие, вечни, живи мои рани...*

*Не ме научихте на нищо
и нищо може би не струвате,
щом още мога да сънувам
и в сънищата си да вярвам —
и връз измамите изнищени
да мятam златната совалка
с новоизсукана надежда.*

*Не знам дали от тази прежда
за мачтата платно ще стане
на някогашната ми ладия,
с която (както в старите балади)
да стигна в светлото пристанище
на някаква любов...*

*Но знам — ще стане златоткан покров,
под който сладко ще сънувам
съня, от който няма будене,
— и в който няма и заблуди.*

СТУД

*Ти знаеш ли сподавения вопъл
и тази властно раснеща тревога —
като в ятата, сбрали се за път, —
която тегли някъде на топло?*

*Защо не мога
да бъда с птиците, когато утре полетят?
Какво ще правя аз без топъл кът,
когато снежна зима всичко тук погребее?*

*Да дойда ли при тебе?
Със виното на спомена да сгреем
и погледа, и мръзнеците пръсти.
Започне ли край нас да вечерее,
— амин — да кажем и да се прекръстим.*

*Да няма пролетния вятър,
да няма лятната омара,
да е макар като в църква тихо
и сетната свецица да догаря,
но само да е топло...*

ТЕЖЪК ЧАС

*Един след друг се нижат дните —
един от друг все по-безлюдни, —
и все по-ниско на везните
натегва черното им блюдо.*

*Понякога, но все по-рядко,
проблесне лъч, небето синьо
се отрази в морето гладко
и загори като светиня —
далече — прежната надежда.*

*Но то е миг, и дважд по-черна
над тебе вечерта се свежда,
и по-горчива и безмерна
невярата те обладава.*

*И ти замахваш и прокуждаш
дори и спомена тогава,
и всички вече са ти чужди,
дори и братът,
и сестрата...*

СМЪРТ

*Каква непоносимо страшна пролет,
когато вѣн се птиците прелетни връщат
и слънце грее, и капчуците ромолят,
а тук — мъртвец лежи у тебе в къщи!*

*Ти чуваш още думите последни
и още чувствуваш милувката му топла
и погледа, със който те погледна,
когато се откъсна сетния му вопъл.*

*И спомняш колко любещ и отдаден,
гасеше най-нищожната сълзица твоя,
а днес ридай, моли, в праха без сили падай —
лежи, полуусмихнат и спокоен.*

*И ето, слънцето да угасиш желал би
и катастрофа мирова да предизвикаш,
а само се полюшваш в тихи жалби
и сълзите, пресъхнали, не бликат.*

*Какво? — Смиреност? Мъдрост? И прозрение?
Когато сам си труп безжизнен, бездиханен?
Не крие ли самото примирение
най-страшното човешко отчаяние?*

ТИ ИСКАШЕ...

*Ти искаше да бъдеш волна и сама,
да нямаш родни връзки, свиден кът,
да скиташ с вятъра по цялата земя,
да не поглеждаш минатия път.*

*Ти искаше от недостигнат връх
света да видиш долу — дребен, уморен, —
да вкусиш острия, пронизващ лъх
на най-далечното, неминато море.*

*Ти искаше живота ти да бъде сън,
родина — целия разтворен свят,
а вложи всичко — свят, живот и сън —
в две топли устни, в две очи с променлив цвят.*

КАТО ДЕТЕ, КОЕТО...

*Като дете, което са от бащиния дом изтръгнали
и някъде средпът оставили без грижа и защита,
така и аз останах по света самичка да се скитам.
Ще се помоля, сълзите си ще изтрия и ще тръгна.*

*В най-шумния и многолюден град, в тълпите на
площада
ще ида да се смеся — и ще хвърля мъката си
кръстна, —
дано под милионите нозе, незнаещи пощада,
на прах да стане, вятъра да я подеме и разпръсне.*

*Остане ли у мене пак, ще се отправя в планините,
от най-високия и стръмен връх ще я захвърля в
бездната,
като откъртен камък, в пропастта надолу
запокитен,
по сипеито да се хлъзне и навеки да изчезне.*

*Не се ли там погуби и завърне ли се в мен отново,
в морето ще я хвърля, в най-дълбокото — да се
удави...
Но не успея ли, не ме ли и тогава тя остави —
ще си я нося цял живот, додето с мене я заровят.*

ПИСМО

*Седя и следвам твоя път по картата:
сега си тук, след час ще минеш границата...
Какъв дъждовен и противен март!
Чета, а все на същата съм страница.*

*Знам, радва те и севера, и юга,
града, света, дърветата и къщите.
И знам ли, може би си вече друга,
а аз съм тука — безнадеждно същият.*

*Часът ми тегне — дълъг, непотребен,
а колко кратки бяха те при тебе! —
Освен един, изпълнен с остра мъка,
безкраен час — на нашата разлъка.*

ТИХИЯТ ГЛАС

*Отделно от моето, твоето време затече.
По него понесе се твоята ладия бяла.
А моите кораби спряха недвижни, далече,
в мъгливата шир, дето фар не е никога пален.*

*Какво съм за тебе? Какво е любов? И измама?
Попътния вятър отвя мисълта ти за мене.
От дните, които над мене стовариха камък,
ти бягаши, ти дириши утеха, покой, развлечение...*

*Не те обвинявам. И няма какво да прощавам.
Аз стигнах до оня велик океан баснословен —
онуй равнодушие, — дето се всичко удавя:
всяко вълнение, всяко страдание ново.*

КЪСНА СРЕЩА

*Докоснаха се чашите и звъннаха,
очите ни се вгледаха бездънно
и всичко на света забравили, отречени,
заклехме се и двама тази вечер.*

*Изчезна някъде шумът и залата,
и даже улицата бе заспала.
Не знам. Не знам дали ще бъде на добро
и тази късна среща, и оброкът.*

*Над нас тежи предречена разлъка,
ний знаем пътищата си и мъката.
Не затова ли пием днес до капка виното
и хапката делим наполовина?*

*И може би не ще се видим вече,
от ветровете бог знай къде завлечени.
И само — знамето след битки и разгроми —
в сърцето си ще свием — този спомен...*

ДЪЖД

*Мълчим като на тайната вечеря.
Стрелката бяга, времето изтича.
Какво ми каза? Устните трепереха,
едва чух: — Колко много те обичам...*

*Събудих се, като че век съм спала,
а помежду ни мили се простираха.
Кому бе нужна нашата раздяла?
Не знаех нищо, нищо не разбирах.*

*Седя сега и всичко си припомням.
Навън вали. Под есенния ромон
се чувствавам самотна и бездомна,
загубена във този град огромен.*

*Това, което бе, не ще се върне.
Сърцето ми самичко се осъди.
Но как безумно бих те днес прегърнала,
да можех пак при тебе там да бъда...*

ПАРАКЛИС НА ПЪТЯ

1

*И ЕТО ГИ — просторните морави
и първите разцъфнали дървета,
и пролетта, която бях почти забравила,
и слънцето, което горе свети.*

*След оня шум и душните вагони —
струящия се въздух на гората
и свежите, преплитащи се клони,
и златната смола, потекла по кората им.*

*Чия ръка незнайна ме притегли?
Кой дух добър пред мене вярно мина?
То беше твоята любов задгробна, негли,
и образът на свидното ни минало.*

*И ето тук — на същата тераса —
дойдох и мълком галя този камък...
Напразно мислех раната зарасла
и вярвах във изпепеляващия пламък.*

2

*МОЯТ ЧАС тогава не почука,
не умрях от пламналия стожер.
Но сега какво да правя тука
без сърцето си обичащо, о божже?*

*Бият пак неделните камбани,
грее слънцето, цъфтят цветята,
от ветреца леко разлюляни,*

гонят се вълните на нивята...

*Аз вървя и гледам, но студено
и безрадостно мълчи сърцето.
Образите бягат, отразени
не в очи, а в стъклени парчета.*

3

*СЕГА ЗНАЯ: не греят в небето звездите
за отмора на нашите погледи влюбени,
не тъмнее дъбът, не ухаят липите,
за да можем под тях като в сън да се губим...*

*Ето, ти си отиде — и аз ще си ида.
Още някоя пролет и лято, и зима —
и на двата ни кръста, далечни, невидими,
имената ни може би няма да има.*

*А в небето звездите все тъй ще си светят
и ще тегнат гроздовете зрели наесен,
а напролет отново ще цъфнат дърветата
и под тях други двама ще минат унесени.*

ПАРИЖ

1

*ОБИЧАМ ТВОИТЕ безбройни сиви улици,
през вековете оцелели тъмни къщи
и кафенетата с космополитна пъстра публика,
и твоя дъжд, и замъгленото небе намръщено.*

*Да гледам привечер, на Pont des arts поспряла,
новлеклите се черни шлепове по Сена,
Cite-то, като кораб над водите нос подало,
готово сякаш всеки миг да тръгне по течението.*

*Да скитам без посока, чужда и далечна,
залутана из непознатите квартали,
или от някоя тераса да погледам вечер
реката на тълпата, булевардите заляла.*

*Далеч от тебе, изведнъж настъпват мигове —
зачезвам твоя дим бензинов да подишам
и болна от носталгия, се вдигам и пристигам
като в родина, може би от друг живот предишен.*

*— Париж, огромен паяк, спрял се неподвижно,
заметнал тънката си мрежа над земята,
стоиш и чакаш — жертвите отвсякъде прииждат,
изсмукваш им кръвта и непотребни, ги замяташ!*

2

*ИЗПРАШЕН, УМОРЕН, сразен — денят си
отминава.*

Над Сена тамян кадят издъхнатите пари.

*Спусни се нощ, желана нощ за отдих и забрава!
Разкрий, Париж, магеснико, вълшебствата си
стари!*

*Дали са те в тълпите ти и вечната им врява,
или в безчетните стрелки и релсите по гарите,
или в кортежа от коли, които префучават
сред феерични светлини, реклами и пожари...*

*Не знам, но ето ме, дойдох и цяла ти се давам:
опий ме с гъстите вина и тайни заклинания,
приспи ме, потопи ме там — във купела оловен,*

*във който много за живот и помен си кръщавал,
о, много като мен, дошли през бури, океани,
за да изчезнат в твойта паст... и се родят отново!*

3

*НЕ ЩЕ ЗАБРАВЯ през тази юлска привечер
и тази странна песен на гърбушката.*

*Неделен ден. Аз гледам през прозореца разтворен
как над града се спущат синкави мъгли,
дърветата в Jardin des plantes се вият чак до корена
и всеки миг дъждът ще завали.*

*Подгонени от него, минувачите —
жени, мъже, — работници от тоя стар квартал,
припряно стъпките си ускоряват
и малко весели след празничния излет,
за който седем дена са мечтали,
прибират се към домовете пусти,
за да изпълнят утре рано пак метрото,
понесло ги към фабричните устия...*

*И изведнъж, сред тихата вечерна улица,
с треторазредни и съмнителни хотели,*

затремоляват тънки струни телени,
извива и се носи топъл женски глас:
една мелодия, банална и позната
(във някое монмартърско ревю навярно пята),
неузнаваемо преобразена в този час,
като детински плач в небето се издига.
На кръстопътя долу, с восъчно лице,
с дебела черна плитка на тила прибрана
и с мандолина във ръцете,
гърбушка малка, ни жена, нито дете,
посред тълпа с разкрити дъждобрани —
като огромни черни гъби под дъжда поникнали —
стои и пее, на дъжда и хората привикнала,
а черната тълпа наоколо расте.

Аз слушам дръзките слова на песента,
трогателно невинни в нейната уста,
и мисля: страшен дял от болката в света безмерен,
обида божя и човешко примирение,
една съдба, едни неотменими скърби
са скрити в тази млада детска гърбица...

4

ВЕЧЕР ТИХА, необикновена.
Друг е сякаш тази нощ Париж.
Забрави тъги и грижи, виж
разноцветните огънове в Сена.

Виж по авенюто как прелитат
занемели — тихо, без сигнал
и изчезват там, към Etoile,
сякаш черни прилепи — колите.

Мигом осветени зад стъклата,
мяркат се усмихнати жени,
а по тях горят звезди, луни —
малки двойници на светилата.

*Радвай се на този миг неведом —
много ли са земните ти дни?
Обърни се вляво, погледни:
щастие то може би е редом.*

*Усмхни се с вярваща усмивка,
пресегни със даваща ръка —
ще намериш може би така
дирената радост и почивка.*

*Да изчезнат прежните години —
тъмни сенки в минатия път —
че сега е пролет и цъфтят
пищни тюйлериите градини.*

5

*КОГАТО В ПОЛУНОЩ несетно загаснат градските
огньовете,
на Sacre-coeur звездата бяла, на Айфел мълниите
ярки,
затихне вечната Мадлена — и над града забди
отново
сама света Женевиева, сред мъртвите царици в
парка...*

*Когато сякаш в лабиринти потънат сънени
тълпите,
спрат бесните автомобили, последното метро
замине
и дневният западал прах — със мириса на дим
наситен,
напудри статуите бледи по улиците и градините...*

*Мъглата влажна, сякаш гъба, попие светлите
реклами,*

изтекъл, спре потокът черен по Елисейските
полета,

угаснат ярките витрини като миражи и измами
и само светещи останат тук-там всенощни
кафенета...

Когато даже портиера най-последен съсен дълбок
обхване —

дослушал стъпките последни, преминали по
коридора —

и като стар домашен плъх, едва изпъпал до тавана,
заспи там, никому ненужен до сутринта, и
аснасьора...

Тогава ти, сърце, събрало като във фокус чудодееен
гнета, шума, лъчите остри на този град
хилядоцветен —

ще доловиш ли топла дума, усмивка или песнопееене,
като утеха и надежда в съня ти кротко да засвети?

ОТ РАЗНИ БРЕГОВЕ. ВЕНЕЦИЯ

ПЪТЪОМ

*И без да знаеш, ще почувстваш веднага
благословената Италия.*

*Ти гледаш и ръката ти неволно се протяга:
това — действителност ли е, мечта ли е?*

*Това небе, като синило там разляно,
и тези малки гари розови —
засмели се сред виещи се рози и лиани,
магнолии и диви храсти лозови.*

*На тихия перон, под цъфналата стряха,
едни очи, усмивка весела.
И дълго още подир влака шапката се маха,
а ти в позореца си се надвесила...*

*Чугуненото чудовище пъхти и бяга
надлъж по китната Ломбардия:
от запад, вдигнат, бди на Монте Роза флага,
от изток Адриатиката варди я.*

ДВОРЕЦ ВЕНДРАМИН

*Когато приближавате, дъхът ви развълнувано
замира:*

*великолепния дворец — съдбата него бе избрала
за смъртно ложе на безсмъртния творец на
„Парсифала“,
и тук, из тази зала, погледът прощален се е взирал!*

*Какво е виждал в оня час? Каква мелодия е свирела?
Дали в пожара на захождащото слънце са играли
по тъмните прозорци и стени виденията засияли
на хора-богове, които вечно се загубват и се дирят?*

*Зиглинда златокъдра ли — запяла песента на
пролетта,
или Брунхилда плачеца — загубила божествената
сила?*

*Венерината пещера — или пък чашата сияеща на
Грал?*

*А може би очите му, прощавайки се със света,
са дирели Байрон и зеленеещия парк на стихналата
вила,*

„последното си място за почивка“ дете бе избрал...

НОЩ НАД CANALE GRANDE

*Те спят сега, старинните дворци и църкви, и
площади.*

*Тъмнеят тесните прозорци и балкони,
потънали в дантелата на мраморни аркади,
мозайки златни, балюстради и колони.*

*Те спят, потомците забравени, наследници на
дожите,*

*сред зали тежки от оръжие и скиптри.
Нали за тях и вие, Тициано, Веронезе, сложихте
невиждани бои на своите палитри!*

*Червенокосата жена, въздигната от Тинторето
на трон сред сушата, водата и звездите,
Венеция, родила се като Венера от морето,
сега заспала като бисер на гърдите му.*

*Но ти не спиш. Но твоите води са вечно будна
памет,*

*която съхранява всичките събития.
Ти помниш първото издигнато на „Пиацета“ знаме
и първите пилони, в пясъка забити.*

*Венеция — тя гордо мина от столетие в столетие
и чуха името ѝ всички океани,
и кораби безчислени стоваряха пред коленете ѝ
безброй съкровища от Изтока събрани.*

*Ти помниш отклици възторжени на всякакви езици
и приказни носии, в тебе отразени.*

*Ти помниш дивни празненства и редом страшни
инквизиции,*

безумия и заговори, и измени...

*И ето, все така се дуплят твоите води и светят —
безсънни, неуморни, хилядогодишни —
и стелят влажното зелено кадифе на вековете
по мраморните стълби на дворците пищни.*

ДВОРЕЦ МОНСЕНИГО

*Потъват в тихите води основите, от влагата
зелени,
и маршът на годините е мраморните стъпала
изтрил,
но името му ще пребъде — сплетено със името на
гения,
тук някога живял и страдал, и се веселил.*

*Отеквали и глъхнели неравните му стъпки, отразени
във тези зали мраморни, окичени по стар ломбардски
стил,
и привечер на тесния балкон белеел с гордо
примирение,
към север устремен, изваяният му профил.*

*А долу са минавали една след друга черните гондоли
и често се повдигал крайчеца на златотканните
реси
и бяла лилейна ръка проблясвала заголена,
и не една венецианка със златистоогненни коси,
прекрасна, мамела към приказната ноц загадъчния
лорд,
изгнанника, разочарования Чайлд Харолд.*

ЗАМИНАВАНЕ

*В ушите още оня шум от гълъбите на площада,
усещам още жегата от стъпалата на „Сан
Марко“,
зениците се свиват още, сякаш загоряла ярко,
слепи ги в слънчевия блясък пламналата му фасада.*

*Но влакът вече ме отвлича и ми пее без пощада —
че цял живот не ще забравя тази пладня
странножарка,
че тя през дни студено-зли като мираж ще ми се
мярка,
че на света такава радост може би веднъж се
пада...*

*А в този час, аз знам, отвъд е нежнорозово морето,
Венеция трепти, огряла с цветовете на кристала,
и някъде запял е там един гондолиер несретен.*

*Но ето края на канала — с тъмна застояла пяна.
Венеция, в сърцето ми последна обич осияла,
над твоята лагуна светла пада вечер кадифяна.*

ОТ РАЗНИ БРЕГОВЕ. ЧЕРНОМОРИЕ

НА ПОСТ

*Калиакра. — То сън ли детински, или приказка
някаква беше,*

*или спомен, случайно избликнал и незнайно когашен и
гдешен?*

*Не, аз виждам: пълзя по скалите — обгорен,
гологлав, босоног —*

*и пред мене е само морето, а над мене — небето и
бог.*

*Срѣд вълните, безгрижно игриви, стадо черни
делфини се мятат.*

*Нажежена от жаркото слънце като огън ме пари
земята.*

*За последен път седнах тогава до безкръстно
самотния гроб,*

*за последен път, смъртно разкъсан, да реша:
бежанец или роб?*

*И аз тръгнах. Далаче остана — в гористата стара
могила,*

*и до нея селцето ми родно, като в майчина пазва се
свило,*

*и бедняшките гробища бели, дето всички обичани
спят,*

*и в полето, към Добруджа равна, лъкатушно извилия
път...*

*Калиакра, от седем години тук на поста стоя и те
гледам:*

*тъй позната и близка, и родна — и миражно далечна
и бледа.*

*И когато край поста от север параход приближи,
като вест,
като в съне, аз знамето вдигам и за тебе отдавам
му чест!*

ЗОВЪТ НА МОРЕТО

1

*ТИ БИВАШЕ БЕЗБУРНО, светло, бисерно — когато
през утрините на това далечно лято,
събудена от крясъка на чайките, по покривите
кацащи, —
от уличните продавачи,
или пък от сирената провлачена
на параход, пристигнал в тихото пристанище, —
очи отварях и те гледах, без да стана,
като картина, в правоъгълника на прозореца ми
прикована.*

*Обичах въздуха ти, влажен, остър и солен,
със мириса на риба и на водорасли напоен.
Лежех на пясъка под слънцето, додето
червени кръгове пред погледа ми заиграваха.
Не мислех. Не желаех нищо повече, но ето —
на хоризонта малък дим от параход минаващ
разкъса сънното спокойствие веднаж
и вниза първия кинжал в сърцето ми —
копнежа за далечните морета,
за пътищата, режещи нашир земята и надлъж,
за материците и островите — за света —
прашинка пред вселената и вечността,
но вечност непостижна и вселена тук, за мене.
О, тези утрини! И тези сънища, и тази жажда
да бъдеш вечно млад, безгрижен и свободен,
които слънцето, водата, въздуха ти, Черноморие,
пораждат
и като бели пари над света разнася вятърът
безреден...*

*КОГАТО СЕ ПЛАКНЕШ, спокойно и светло огряно
и златния пясък обливаш с елмазена влага,
и мълком пред своята горда възлюбена слагаш
венци-водорасли и бели огърлици пяна...*

*Когато разстилаш — със сребърни чайки обшита —
атлазната мантия, снела цвета на небето,
и сякаш примамваш, от сладостна нега обзето,
към своята светла безкрайност, гальовно разкрита.*

*Тогава обичам — люляна над твоята бездна,
във лодката гърбом да легна, очи да притворя,
да сецям през клепките слънцето някъде горе
и в лека забрава потънала, в сън да изчезна.*

*Но после, когато бучащо и гневно се мяташ
и с ярост подронваш крайбрежните черни скали,
и сякаш във своята паст да погълнеш земята,
съзвало си всички стихии, страхотни и зли...*

*Когато, изплашени, чайките бягат високо
и някъде в мрака сирени злокобно зоват,
и малките лодки рибарски в измамна посока
се блъскат и тънат без помощ, без вест и без път,*

тогава в мен пламва безшумната жажда на риска

*—
със своите мънички сили да вляза в борба
и с дръзко разкрити очи да те гледам отблизо —
тъй както се вглеждам и боря със своята съдба!*

*КЪМ ХОРИЗОНТА — светъл и свободен —
отплава, а след него в залива остана бяла диря.
В това пристанище минават малко параходи,*

сирени рядко свирят,
стихията на мощния трафик тук не кипи
и кеят не гъмжи от блъскащи се хора и тълпи.

Аз мисля за световните пристанища големи,
отдето параходите преокеански път поемат,
понесли баснословни стоки или пасажери
— и бедни емигранти, и милионери, —
едните тръгнаха към новите земи злато да дирят,
а другите да го пилеят — в старите.
На тези кораби, като на някакви чудовищни
кантари,
световните блага се балансират.

Аз мисля още за тези млади хора,
изпити от копнеж и умора
в големите задушни градове,
които тайна страст — морето и далечността —
зове.

Завърнали се вечер в къщи
след фабрики, училища и канцеларии,
те скришом стари атласи разгръщат
и тръгват мислено —
към разните пристанища и гари,
към свежите зелени острови на Океания,
към всички градове,
където няма да отидат никога,
и шепнат като влюбени магнитните названия:
Бомбай, Сидней, Панама, Порто Рико...

4

АКО НЕ БЯХ ЖЕНА, бих всичко тук оставила
и тръгнала бих в тези тежки дни
към нов живот, под градуса на нови ширини.
Бих служила на някой параход, що плава
сред континентите като подвижен малък свят,
кръстосващ океанските простори

*под небосклон, с тропически съзвездия обсят,
и всеки денменяващи се климати и фауни, и флори...*

*Бих може би била далече някъде сега,
в незнаен залив котва хвърлила,
на разноземни знамена сред пъстрата дъга,
под слънце, що като жарава европейската ми кожа
пърли.*

*Дорде товарят в тъмните хамбари
кафе, памук, банани или вълна,
които западните столици като ламп безследно ще
погълнат —*

*без близки, без познати, без другари,
по улиците на пристанищния град бих скитала,
загубена през разнокожите му жители,
тело между телата на тълпата,
заляла булеварди, тротоари,
сред чужди — чужда, непозната.*

*Бих влязла вечерта в моряшки бар на кея,
де въздухът е гъст и син от съница и дим,
да виещета се от страст хармоника зове и пее
и бляска през стъклото фар неуловим.*

*Там пила бих наздравница с моряци непознати
и стискала им бих ръцете силни и корави
като на истински приятели и братя
— до новото отплаване!*

5

*КАТО СЪРМЕНА МРЕЖА на някой невидим рибар,
маранята на юли трепти над морето.
Твоят поглед е пак устремен, просветлен, лъчезарен,
в него блика и свети сърцето съгрето.*

Като риби игарещи — люспести, ситни вълни

*се надбягват, догонват и бляскат преплетени.
Един бял албатрос отлетя подир тях в далнините —
отлетя твоя поглед, разперил криле.*

*Към кои ширини, към кой бряг и към кой океан
твоя скитнишки дух неспокоен избяга?
Има слънце тропическо в твоите пори набрано
и по устните сол, и в косите ти влага...*

МАНСАРДНИ МЕЧТИ

*Тази нощ моята мисъл лети като огнена комета
в междузвездното пространство.*

*Тази нощ моят копнеж опасва кано Млечен път
земята.*

*О, това възнесение на поета,
това лирическо пиянство,
тази неутоленост на душата!*

*Защо ми даде това тяло и този безпределен дух, о
боже?*

*Тази жажда за всички морета,
този глад за петте континента,
това сърце за всички раси на земята
— за врага и брата?*

*Къде и как да избягам от собствената си кожа —
аз весталка, мегера и дева,
аз, бедна дъщеря на Ева?*

*Вечно ли ще нося като охлюва на гърба си
черупката на ористта си?*

*Никога ли няма да видя белите северни сияния,
да прелетя над тропиците и Атлантика?*

*Никога ли няма да стъпи кракът ми по островите
на Океания*

*и да потъне погледът ми в южните съзвездия на
Пасифика?*

*Защо не мога да застана пред гишето на
пътническото бюро,*

*дето пъстрата карта на земята
виси опъната на стената*

като кожата на одрана пантера,
да вдигна ръка спокойно и самоуверено,
да опиша една безконечна крива линия с малкото си
перо,
да кажа: — Дайте ми билет за този рейс! —
И да потегля с първият експрес...

Но аз не съм американски милиардер, колониален
плантатор,
златотърсач, мошеник, фалшификатор.
Не съм англичанин-турист,
моряк или авиатор,
нито знаменит артист,
нито „звезда“, нито дори „мис“...

Казват, божя искра в мене тлее,
но, знам, която ме е залюляла, тя ще ме и долюлее:
ще живея като всеки безприютен бохема,
който мечтае да напише гениална поема,
и ще предам богу дух като всеки български
поет,
като завещая: на хазайката някой неизплатен
наем,
на другарите — някой абонамент и дребен заем
и на поколенията — някой и друг вдъхновен ред,
неутоления си глад и жажда
и философския въпрос: защо човек се ражда?

Вие, които ме разбирате и обичате,
когато умра, недейте да ме оплаквате и кичите.
Сложете ми наместо постеля картата на земното
кълбо,
наместо покров — картата на звездното небо
и напишете:
Спи мирно между земята и небето,
бедни поете.

ИЗГНАНИК

*Още трае борбата — тежка, кървава.
Още се лутам, далеч от младостта и покоя,
за да те намеря един ден — веднъж завинаги, —
незабравена моя,
последна, а може би и първа...*

*Кръвта от сърцето ми изтича,
устните ми са мъртви от мъка —
на тях няма ни обещания, ни обяснения.
Никога по-силно не съм те обичал
и никога по-страшно не е плющял бича
над мене
и над нашата разлъка!*

*А ти — забрави ли ме,
ослепя ли от плакане,
онемя ли от чакане —
или живота ти виси на косъм
и чакаш края безнадеждна и безстрастна?
Помниш ли още кой съм,
или нищо вече не ти е ясно?
Умри тогава.
Защото и за ще умра без тебе.
О, проклети мой жребий,
проклета моя слава!...*

*Но не! — Ще дойда, макар света да се превърне,
ще дойда — с първия сняг —
жива или мъртва, да те прегърна!
Ще разбия железни врата,
ще прескоча огнен праг.
Ще спусна тоя пламък на кръвта*

MARIS STELA

*Небесният глобус завъртя първата си четвърт,
звездите, изгрели на хоризонта, стигнаха зенит.
Пред мен се дигат криловидните мъглявини на
Ориона,
а над главата ми трепти Северната корона...*

*Дивна нощ на първи септември, съчетала
във светлината си седефенобяла
негата на отминаващото лято
с тръпката на идещата есен,
и тази гледка, вечно съща и позната,
превърнала на свят безкраен, неизвестен...*

*Нощ на треска, безсъние и безконечна мисъл,
която лети в пътищата с незнайните странници,
изравнява всички брегове и граници
и униса*

*в съзерцание,
в екзалтации,
в странни порицания...*

*Аз не знам в тази нощ къде е хвърлил котва той
и дали във висините, сред атмосферата, трецещца
от електрически змии, стрели и радиовълни,
нашите две мисли, литнали, някъде се срещат.*

*Аз не знам над какви бездни неговият взор витае,
към коя страна клони магнита устремът му таен:
Може би на своя мост изправен бди като изваян
и ням се взира в заплашителния бунт на тъмните
води,*

които искат да погълнат земя, небе, звезди
и смелия мореплавател...

Може би сега седи самъчик в своята каюта
над дългото писмо за мен, склонил глава,
и в мерното полюшване, команди, тракане, нечуто
ми шепне най-възторжените, най-нежните слова,
зове ме свой живот и сън,
пътеводителка звезда!...

А може би
на някой бряг, в далечен край, незнаен град,
сред винени пари, глъч и дим, и счупени стакани,
сред луди викове и песни, и охрипнали закани
в някой непознат бордей, пирува до забрава
и не усеща часовете как идат и отминават...
И погледът му, жарко пламнал в мимолетна
съблазън,
е хищен клюн завпил в цъфналата като прясна рана
изкусителна уста на някоя мургава Зенана...

Не, не — махнете се от мене,
пиявици-съмнения,
кръвта ми топла и запяла
като порой на пролет,
не е за вашите смукала.

И ето:
завърта се екранът на небето.
Златисторозовият веев на утринта отвява
звездите като ситен прах
зад сребърния праг на хоризонта,
дето

една остава само тя,
най-светлата, света
— на моряците звездата.

*О, върни го вярно в залива безмълвен,
след бури и след мълнии —
безпределната ми преданост да го презърне!...*

ПОЕТ

*И все така — непоправим, авантюрист и скитник —
с очи разтворени широко, ненаситни,
отиваш. Дни и месеци без вести се губиш
и ще се върнеш пак в студена люта зима
да се кълнеш, че все така безпаметно ме любиш,
че радостта в света без мен е немислима,
че миналото е измама и кошмар,
а мисълта за мене като фар
е твойто корабокрушение огряла
и тук те е довела възроден и нов
за нов живот — без горест и раздяла —
в сияние на проста радост и любов...*

*Опиянен от чудните си думи,
повярвал сам, ще понесеш и себе си, и мене
през полюса на вдъхновеното безумие
към някакви несъществуващи селения,
към дивни острови, разперили зелени палми —
където хората са като ангели добри
и любовта е тяхното евангелие,
и грижата им е една — в зори
маслинови да веят вейки и да пеят псалми...*

*Да слушам — и сълза подър сълза
ще капят от очите ми полека,
както напролет от порязана лоза...
Къде е истината? И къде е щастието на човек?
О, думи, екзалтации несбъдни на поета,
които, утре път поел, самичък ще забрави!
Но кой би смял да обвини детето, дете
само измисля своите измами и им вярва?
Нима в това по-малко чисто е сърцето му?*

В сърцето на поета вечно живо е детето.

*И, ето, като сянка чакам вечерта,
когато вярващ, ласкав и сърдечен,
ще се завърнеш пак от път далечен
да палнеш погледа, като вечерница огрял,
на хоризонта бялата черта,
да ме опиеш с думи и със сънища неверни,
по-светли от далечните звезди вечерни...*

ЖИВОТЪТ, КОЙТО ИСКАХ ДА ПОЕМА

1

*ЛУНАТА ИЗГРЯ като огромен часовник на
непозната станция.*

*Небето засиня като стъклен покрив над перона ѝ.
Шумете край мене, тъмни, мистични гори,
трепкайте над главата ми, далечни, чудни звезди!
Докато чакам да тръгне последния трен от тази
спирка,
искам да прелистя набързо, като джебен
пътеводител,
ситно изписаните листове на миналите години.*

*Ще ми послужи ли това за нещо!?
Ще ми помогне ли при новото ми пътешествие?
Има ли човек, който наистина да се е поучил от
преживяното,
за да каже, че няма да го повтори, ако почне
живота си отново!*

*Да можех с клечка кибрит да изгоря натрупаните
минали дни,
както изгорих тази вечер старите писма.
Да остане паметта ми бяла — неизписана от
черното перо на страданието
като този лист хартия.*

*Ето ме без приятели и близки — сама и чужденка —
в страната, която обичам и наричам родна,
която, уви, е готова днес да хвърли камък отгоре ми
и да ме назове едва ли не — изменница...*

Не, не е дошъл още края на моите скитничества и тревоги

*и кой знае дали ще дойде преди края на дните ми.
Ех, ако е вярно, че всеки кове сам съдбата си,
аз излязох лош ковач на своята!*

2

*МАЙКО, ЗНАМ, че плачеш ти горчиво,
четейки тези тъжни редове.
Ще кажеш — зная своето дете —
не съм ли го отгледала от къс месо на своите ръце?
Не то — живота, хората и описията са криви!*

*Познаваше наистина ти детското сърце,
както механизма на стария часовник с кукувицата,
що само като го докоснеше ръката ти,
и весело във ъгъла тиктакаше...*

*— Детинство, като в сън изминато,
мой бащин дом, гроздове над прозореца надвесени,
ти, майко, млада, хубава и весела,
зашетала, запяла от зори в градината.
И днес, като си спомня тези тъй далеч останали
години,
усещам оня лъх от напълените шибон и гергини,
лъха на прясно прекопаните лехи —
лъха на твоите лехи!*

*Знам, цял свят да викне против мене,
едничка ти не ще повярваш,
че твоето дете — което във молитвата си вечер не
забравяше
ни котката, ни кучето, ни идиота-просяк —
е станало несретник, скитник, празен ветрогонец...*

*И нека всичко лошо да е истина —
да съм затънала до шия в грехове и горест,*

да съм загубила и себе си, и близките, и бога —
но тебе все така обичам, майко, много,
и спомня ли те, в миг сърцето ми отново става
чистото
сърце на твоето дете!

3

И АЗ МОЖЕХ ДА ИМАМ топъл домашен кът,
нежни грижи и всекидневни радости.
Ликуваща можеше да мине моята младост
на меки ресори по широкия асфалтиран път.

Можех да продам и аз душата си на дявола
и не като стария Фауст, а с младата си кръв
да подпиша договор за всички чудеса в света.

После, на старини,
можех да имам безгрижни, лениви дни,
седнала на припек под тихото слънце на есента,
като стопанин, който е прибрал от трите сезона
плода,
да дочакам белия сняг на зимата...

Но аз тръгнах да скитам в неznайни пътища и
градове —
да гоня неуловимите химери,
да се храня пътем с ония плодове,
които двете ми очи успеят да намерят
и да достигнат двете ми ръце.

Обсят е този път с камъни и ями —
заблуди, илюзии, миражни измами.
А аз не съм ни фарисей, ни йезуит,
нито играч на мелодрами —
не казвам „обичам“, когато не обичам,
и „не обичам“ — когато обичам.

*Затуй вървя сега сред бял ден като лунатичка
и хората се обръщат подире ми като подир мечка...*

Вървя и пея, а те учудени ме слушат.

*Ех, ти, моя луда глава непокорна,
ще клюмнеш някой ден и ти, повехнала и морна,
като слънчоглед във суша!*

4

*САМА БЯХ — като вятъра в полето, —
макар да носех слънцето на Тракия в сърцето си.
Живях като иманяр-издирвач на неоткрити
скъпоценности
и маниак-ловец на легендарни птици.*

*Цял живот чаках — над купа на изпепелените
сънища,
роден от пламъка,
да излитне огнения феникс на любовта
и сред битпазарските лавици на живота
като самоцветен камък
да блесне истинският елмаз на едно сърце...*

*Една нощ видях насън да слиза от небето огнена
птица
и вдигнах към нея осияното си лице,
но в същия миг един мъж в черна маска се изпречи,
впи очи в зениците ми
и аз тръгнах подир него като по магнитна жица.*

*— Младост моя, разбила се на прах в скалата на
живота,
сънища, минали като филмова лента по бялото
платно на челото ми!
Смея се и плача, като помисля какво чаках
— и какво дочаках!*

ТОЛКОВА ОГОРЧЕНИЯ и разочарования изпитах в
своя живот,
толкова светли пламъци бидоха засипани с пепелта
на измамата,
че мисля — не само в моето сърце, но и никъде на
този свят
не расте вече бялата лилия на благовещението...

Бих дала всичко, да можех, като някога, в
съдбоносния час
да затворя очи, простра ръце и кажа: „Води ме!“
Но черните фантоми на миналото следват всяка
моя стъпка
и заливат с язвителния смях на Мефистофеля
топлия ти глас.

— Любов моя, разкъсала магически завесата на
действителността
и открила ми (уви, за миг само!) света на бляновете.
Засадила пустинята на ежедневноста
с разкошните палми на сънищата.
Заляла скалистите брегове на самотността
със всепоглъщащия прилив на желанието...

Любов моя, опила ме с опиума на жертвения подвиг,
повлякла ме с магнетизма на бездната,
нима ще преживея и твоята кончина?

Нямам ли друго предназначение в света
освен — да треперя като опъната антена
пред агонизиращия пулс на отиващите си от мене?
О, този проклет, незабравим дъх на болничните
коридор,
в кръвта ми като отрова се разтворил.
Този праг, тази тежка врата,

през която влязохме двамина,
а излязох сама...

Толкова пъти вече преживях смъртта,
че почвам почти да вярвам в своето безсмъртие!...

6

И ВСЕ ПАК Е живота свиден и примамлив,
дори тогаз, когато твоят е базкрайно тъжен.
Човек, дорде е жив, се лъже,
а всеки носи своя кръст в света поднебен
и гризе своя жребий като хляб насъщен.

— Това не е утеха никаква за тебе,
но обърни очите си наоколо и погледни:
не са ли пълни твоите дни
като избистрените златни пити мед,
що някога, през утрините на далечно лято,
из пеещите кошери изваждаше баща ти
и с две ръце издигаше към слънцето, доволен?

Кажу, с чия съдба, с чии години мнимо
благоденствие
би заменила миговете на екстаз и сънища?
За кой дворец би дала волността на пътищата?

Душата ти се виеше като орлица
над върховете само — на страданието и на
радостта.

Спомни си: в най-дълбоко тъмните ти ноци
далече някъде блещукаше една звездица.

И ето, в този час,
макар в очите ти сълзи да бляскат още
и думите прощални и горчиви да задавят твоя глас

*над новия ти път, над релсите, запели като струни,
не грее ли пак новата надежда, като новолуние?*

7

*СИГНАЛ. ОТВОРЕН ПЪТ. — Върви, върви!
В завоите на пътя, през прозореца разтворен на
купето, изхвърли
като изпразнени кесии спомените.
Родино, майко, сбогом!...
И довиждане!
Ще се завърна някога отново — с пълни може би
ръце,
ще сложа всичко в твоито нозе,
ще промълвя: — Прости! Благослови!

И слънцето залязващо ще слезе в моето сърце...*

ПТИЦА С МОТОРНО СЪРЦЕ

1

*КОЙТО НЕ ПОЗНАВА ИЗКУШЕНИЕТО на
далечността,
възторга на движението,
тръпките на опасността,
опиянението от простора
и на скитничеството умората —*

*той никога не ще проникне ни в живота, ни в
смъртта,
не ще прозре ни злото, ни доброто.
Не ще опита никога участието на премеждието,
радостта на пристигането.*

*Не ще вкуси никога истинската сладост
на топлината в родното гнездо,
на хляба на бащината трапеза,
на съня до майчиното коляно!*

2

*ПРОСТРАНСТВО, ШИР небесна, далечни мъгливи,
от ранно детство вий помамихте очите ми,
отровихте кръвта ми, неспокойно що прелива
и тегли ме към вечно дирене и скитане.*

*Ветрец ли тих надиплеше зелените жита на
нивите,
крило на птица ли прорежеше лазура на небето,
керван от облаци ли, гривести и сиви,
или платно на хоризонта на морето —*

*ръцете се изтегляха като стебла нагоре —
додето станаха прозрачни, изтънени, удължени,
очите като птици полетяваха в простора
и тъй останаха завинаги нататък устремени...*

*Разбирам смътния копнеж и тайната ви жажда,
летци, моряци, вий, велики Дон Жуани,
които за живота земен чужденци се раждате —
деца на въздуха, простора, океана!*

*Разбирам всички скитници по всички пътища:
и тези, що уплитат в паяжина земното кълбо,
и другите, що водят мисълта в потайни кътища
и спущат я от стратосферата на мъдростта
до бездната дълбока
на лудостта и на смъртта!*

3

ЛЕТИ, ЛЕТИ!

*За да забравиш скърби и неволи,
да скъсаш всички връзки и вериги.*

*Тук горе има: две стрелки —
височина и скорост,
едно сърце — сърцето на мотора,
една съдба — ръцете на пилота...*

*А долу —
какво сте вие, тъмни върхове планински,
какво сте, дребни селища човешки,
и вие, тънки нишки, земни пътища?*

*Къде са границите и държавите,
приятелите, неприятелите?*

— Една земя,

— едно небе над нея!

4

*ТУК ВСИЧКО ЗЕМНО губи от теглото си.
на тази шеметна, безбрежна висина.
Въздушната струя изтрива гънките, вдълбани по
челото ми,
очите ми измива водопад от светлина.*

*Къде са тежките, горчивите ми грижи,
които ме душеха всяка нощ като мора,
и всеки ден верига нова на вратът ми нижсеха?
— Като мъгли залепнаха по земната кора.*

*В прозирните вълни на етера безмерен,
на тези две опъните криле,
тук няма нито утре, нито вчера,
а долу е земята — стар географически релеф...*

*Наоколо е синьо, светло и широко.
Лети и пее птицата с моторното сърце
от облаците и орлите по-високо —
избрала сякаш други някой свят за цел.*

*И все едно — дали, изпълнена от радостна умора,
ще стигна там, задето устремена полетях —
или като случайните, пресекли атмосферата ни
метеори,
ще пламна, изгоря и падна въглен или шепя прах!...*

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.